

Aikuispotilaan valmistelu leikkaukseen ja leikkausalueen infektioiden ehkäisy

Elintavat, riskitekijät	Potilaan valmistelu leikkaukseen aloitetaan hyvissä ajoin. Poliklinikkakäyntien yhteydessä huomioidaan infektiolle altistavat tekijät. Esim. tupakoinnin lopettaminen 4–8 viikkoa ennen leikkausta vähentää infektioriskiä. Aliravitsemustila tulee korjata ja immunosuppression keventämisen mahdollisuuksia arvioida. Vrt tarkemmin yksikkökohtaiset ohjeet/terveyskylän potilasohjeet: Leikkaukseen tulijan infektioiden ehkäisy Infektiotalo.fi Terveyskylä.fi Todetut infektiot ja huonokuntoinen iho hoidetaan ennen leikkaukseen tuloa. Erietyisesti ennen vierasesine- ja avosydänleikkauksia myös hammasinfektiot tulee hoitaa.
Moniresistentin mikrobin kantajuus/altistus	Jos potilaalla on moniresistentin mikrobin kantajuus (MRSA, VRE, CPE, ESBL, Candida auris), mietitään vaikuttaako tieto leikkausprofylaksiin ja /tai potilaan sijoittamiseen pre-/postoperatiivisesti: Varotoimet leikkausosastolla. MRSA-kantajalta ja altistuneelta otetaan yhdet seulontanäytteet preoperatiivisesti. MRSA-kantajan preoperatiivisen puhdistushoidon tarve arvioidaan. Preoperatiivisen hoitoajan tulisi olla mahdollisimman lyhyt, jotta potilas ei tarpeettomasti kolonisoidu sairaalaympäristön bakteereilla.

Peseytymisen ennen leikkausta	Potilaalle kerrotaan henkilöhygienian merkityksestä ja siitä, että leikkausta edeltävän peseytymisen tarkoitus on vähentää ihon bakteeripitoisuutta. Kotona Potilas käy suihkussa leikkausta edeltävänä iltana tai leikkauspäivän aamuna. Peseytymisessä käytetään nestemäistä saippuaa. Tietyissä leikkaustyypeissä peseytymiseen käytetään desinfioivaa ihopesuainetta ja mupirosiini-nenävoidetta stafylokokkikantajuuden vähentämiseksi. Vuode-, teho-, valvonta- ja päivystysosastoilla sekä päivystyspoliklinikalla Lähettävä yksikkö huolehtii, että potilaat peseytyvät suihkussa huolellisesti ennen leikkausta ja menevät puhtaina leikkausosastolle. Jos suihkussa peseytyminen ei ole mahdollista, potilas pestään ensin kauttaaltaan vuodepesuliinoilla. Tämän jälkeen iho pyyhitään lisäksi klooriheksidiinipyyhkeillä: Klooriheksidiinipyyhkeitä ei käytetä silmien alueella eikä limakalvoilla. Ihon pesussa kiinnitetään erityistä huomiota seuraaviin alueisiin: • leikkausviillon ympäristö • kainalot • nivustaipeet, genitaalialue • kasvot, erityisesti nenän ympärys • jalat /varpaan välit (verisuonileikkaukset) • napa, (vatsan alueen leikkaukset) • hiusten pesu, ellei ole pesty edellisenä päivänä
Ihokarvojen poisto	• Ihokarvat voidaan jättää poistamatta ilman lisääntyvää infektioriskiä. • Preoperatiivisesti informoidaan potilasta, että ihokarvoja ei tule poistaa kotona leikkausalueelta. • Mikäli ihokarvat poistetaan, se tehdään atraumaattisella menetelmällä / välineellä, ihoa vaurioittamatta ja mahdollisimman lähellä leikkauksen ajankohtaa, leikkaussalin ulkopuolella. Lyhentäminen saksilla tai leikkurilla usein riittää. • Ihokarvojen lyhentämiseen käytetään sähkökäyttöistä leikkuria, jossa on kertakäyttöterät. Leikkuri puhdistetaan hoito- ja tutkimusvälineiden puhdistusohjeen (ks. ohje Hoito- ja tutkimusvälineiden pesu ja desinfektio) tai laitevalmistajan ohjeen mukaisesti. • Päivystyspotilaan ihokarvat poistetaan tarvittaessa leikkaussalissa. • Leikkausosaston ja leikkaavan lääkärin toivomukset huomioidaan ihokarvojen poistamisessa.

Muut valmistelut	• Sairaanhoidaja tarkistaa vielä ihon kunnon ennen kuin potilas viedään leikkaus-saliin. Leikkausosastoa ja leikkaavaa lääkäriä informoidaan mahdollisista ihottu-masta, ihorikoista tai infektiosta. • Mahdolliset leikkausalueen ihomerkinnät tehdään potilaskohtaisella tussilla/ky-nällä. • Potilaan muut haavat ja infektoituneet alueet (säärihaavat, amputoitava raaja) suojataan vuodeosastolla ennen leikkausosastolle viemistä. • Huolehditaan, että vuode on puhdas. Likaiset tai verellä ja eritteillä tahriintuneet vuodevaatteet vaihdetaan. • Pitkät hiukset sidotaan kiinni ja potilas puetaan puhtaisiin leikkausvaatteisiin. • Hampaiden ja suun puhdistus: hammasproteesi poistetaan nukutuspotilailta joko leikkausosastolla tai vuodeosastolla. • Korut ja iholävistyskorut poistetaan.
Mikrobi-lääke-profy-laksi	• Suunniteltu mikrobilääkeprofylaksi tulee antaa oikea-aikaisesti (esim. iv kefu-roksiimi iv 60 min sisällä, iv vankomysiini ja fluorokinoloni 2 h sisällä) ennen viiltoa ja aina ennen verityhjiön tekemistä. Profylaksiannos tulee tarvittaessa toistaa, jos leikkaus pitkittyy (> 3 h kefuroksiimia käytettäessä) tai verenvuoto on runsas ($\geq 1,5$ l). Yli 24 h profylaksia ei suositella. • Katso tarkemmin toimenpidekohtaiset mikrobilääkeprofylaksiohjeet.
Muuta leik-kaussa-lissa huomi-oitavaa	• Leikkausalueen ihon desinfektiossa käytetään sovitun käytännön mukaan alko-holi + klooriheksidiini- tai alkoholipohjaista desinfektioainetta. • Hyperglykemiaa, hypotermiaa tulee välttää ja tavoitteen mukaisesta hapetuk-sesta huolehtia. • Infektoriskiä voidaan pyrkiä pienentämään haavan sulkuun liittyvillä materiaa-livalinnoilla (esim. triklosaania sisältävät ompeleet (kohtalainen näyttö), mutta joiden käytössä tulee huomioida toimenpidetyyppikohtaiset ohjeet sekä potilai-den erityispiirteet. • Seuraavista ei ole osoitettu lisähyötyä: antimikrobiset läpileikkauskalvot tai puh-taalle leikkaushaavalle asetettavat antimikrobiset haavasidokset.

Muutoshistoria

7.11.2025	Lisätty lause “peseytyvät suihkussa huolellisesti ennen leikkausta” laati-kon peseytyminen ennen leikkausta otsikon Vuode-, teho-, valvonta- ja päivystysosastoilla sekä päivystyspoliklinikalla alle
9.7.2021	Ohje julkaistu